

ΙΑΜΒΟΙ ΚΑΛΛΙΜΑΧΟΥ ΓΕΝΙΚΑ

Φ.Π. Μανακίδου
ΕΕ 2024, ΥΑΕΦ 144

προκαταρκτική παρατήρηση

- Οι *Ίαμβοι* προσφέρουν ένα παράδειγμα για τη στάση του Κ. προς την λογοτεχνία του παρελθόντος. Το εισαγωγικό ποίημα δεν είναι απλώς μια σπουδή στο ύφος ενός παλιού ιαμβογράφου/μοντέλου (**ΙΠΠΩΝΑΚΤΑ**), αλλά κάνει σαφή την σημαντική αναδημιουργία και προσαρμογή της χωλιαμβικής ποίησης (Kerkhecker 1999, 2).

Πηγές/παράδοση της «συλλογής» των Ιάμβων

- 1. P.Oxy. 1011 4ος αι. μ.Χ. περιέχει *Αίτια* 3 και 4, *Ιάμβους* 1-4, 12, 13.
- 2. P. Mil. (**Διήγησις Μιλάνου**), λ1^{ος} αι. ή 2^{ος} αι. μ.Χ. με περιλήψεις σε πεζό (διηγήσεις) των 2 τελευταίων βιβλίων των *Αιτίων* και των *Ιάμβων* και των 4 ποιημάτων που ακολουθούν τους *Ιάμβους* και την *Εκάλη*.
- απ. 112 Pfeiffer ο επίλογος των *Αιτίων* όπου ο ποιητής λέγει ρητά ότι θα περάσει σε ένα άλλο ποιητικό είδος :

αὐτὰρ ἐγὼ Μουσέων πεζὸν [ἔ]πειμι νομόν.

μτφρ. θα πάω σε άλλο (πεζό;) χωράφι των Μουσών

- οι ΐα. 1-7, 12 και 13 παραδίδονται από παπύρους (άρα και αποσπασματικά σε μεγάλου βαθμό). Οι 8-11 είναι σύντομα αποσπάσματα που προέρχονται από τις Διηγήσεις και κάποια από κάποιες άλλες αρχαίες πηγές.
- P.Oxy 1011 (Bodleian Library)
- P. Mil. I 18 (Διηγήσεις/narrationes): δεν είναι σχόλια, άρα είναι περιορισμένη η αξία τους, δίνεται ο 1^ο στίχος κάθε ποιήματος και κάποια μόνον στοιχεία για το περιεχόμενο του ποιήματος. Κάποτε είναι και πιο αναλυτικά ή δίνει και κάποιον ακόμα στίχο ή κομμάτι. Οπωσδήποτε είναι πολύτιμη πηγή αλλά όχι πλήρης.
- PSI 1094 σχόλια στον 1 (περίπου 5-39)

- Έκδοση Rudolf Pfeiffer 1949-1953 (1968 επανέκδοση)
- προστέθηκε P.Mil. inv. 4967 : στίχοι 57-70 του 12^{ου}.(fr. 202= Pfeiffer Addenda II 118-119).
- G.B.D'Alessio 1996 BUR έκδοση είναι μαζί με τη μτφρ. η καλύτερη επιλογή.
- Clayman 1980
- Dawson 1950
- Kerkhecker 1999 (κάθε ποίημα με τη σειρά)
- Acosta-Hughes 2002 (με βάση τα θέματα): η στάση του Καλλίμαχου απέναντι στον Ιππώνακτα 91, 13). το δώρο, ο ποιητής, ο θεός Απόλλων (1 και 12). αίνος με ζώα ως λαϊκή διδακτική αφήγηση (2 και 4). σεξουαλική και ηθική κριτική (3 και 5). έργα τέχνης (6, 7, 9: διδακτισμός, γεωγραφική πανσπερμία και απόσταση από Αλεξάνδρεια αλλά και ένα ενδιαφέρον για το παρελθόν που αναβιώνει μέσα στο παρόν)

Caveat

- ο Καλλίμαχος δεν είναι ένας εύκολος ποιητής.
- Προϋποθέτει καλή γνώση της προτέρας λογοτεχνικής και γενικότερα επιστημονικής παράδοσης/γραμματείας, προϋποθέτει την εξοικείωση με την ποιητική και πολιτισμική κληρονομιά για την οποία οι γνώσεις μας είναι περιορισμένες.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

- 1. Γιατί ο Κ. επιλέγει τον ίαμβο ως είδος;
- 2. Γιατί ο Κ. επιλέγει τον Ιππώνακτα ως μοντέλο; (π.χ. για το μέτρο/σκάζοντα;)
- 3. Τι σημαίνει το ιαμβικό είδος για τον Κ. και το κοινό του της ελληνιστικής εποχής;
- 4. Πώς διαβάζουμε αυτούς τους ελληνιστικούς ιάμβους σε σχέση με τα αρχαϊκά δείγματα ιάμβων; Πώς τους συγκρίνουμε;
- 5. Τι σημαίνει το ποιητικό εγώ (που είναι πιο πολιτισμένο και ραφιναρισμένο από το ιππωνάκτειο) και επίσης τι γίνεται με τους αρχιλόχειους έταίρους, και την κοινωνική λειτουργία του ιαμβικού είδους; Υπάρχει ή μεταποιείται σε πιο διαπροσωπική σχέση; Και αν ναι, τότε οι στόχοι αυτής της ποίησης είναι πραγματικοί ή προσωπεία ή πλαστοί;
- 6. Υπάρχει μόνον ενδιαφέρον για τη λογοτεχνία ως τέτοια ή υπάρχει περιθώριο για ηθικολογία με ουσιαστικό αντίκρισμα; *Mis en abyme*, πολυεπίπεδη αυτοαναφορικότητα, χιούμορ και να μην παίρνουμε τίποτε στα σοβαρά; **Είναι όμως έτσι;**

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

- 7. Είναι όντως αυτός ο νέος ελληνιστικός ίαμβος πιο μαλακός, πιο πολιτισμένος; (the studied crudity of the old iambus appears ennobled, the hatred has mellowed, K. 1999, 2).
- 8. Η σύγκριση γίνεται με τον Κανόνα των 3 ιαμβογράφων, Αρχίλοχο, Ιππώνακτα και Σημωνίδα. Οι ελληνιστικοί μάλλον θεωρούν και τους 3 ίδιας ποιότητας. Άλλα ονόματα έχουν αφήσει πιο λίγα ίχνη, όπως Ανακρέων, Ανάνιος, Σουσαρίων, Σόλων.

Ο ΙΑΜΒΟΣ ΩΣ ΜΕΤΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

- Μετά τους αρχαϊκούς ιαμβογράφους, το ιαμβικό μέτρο γίνεται το δημοφιλές μέτρο για τραγωδία, κωμωδία και επιβιώνει για κάθε είδος, περίσταση, προσωπική, δημόσια, πολιτική και θρησκευτική ακόμα και στο Βυζάντιο (Άγιος Γρηγόριος Θεολόγος, Άγιος Αμφιλόχιος Ικονίου, Μαριανός το 500 παραφράσεις Θεόκριτου, Απολλώνιου, Καλλίμαχου, Άρατου, Νικάνδρου, Γεώργιος Πισιδείας για έπος του Ηράκλειου σε ιάμβους!)
- Μόνη εξαίρεση ο χωλίαμβος που διατηρεί το ιαμβικό του χαρακτήρα. Κατά μία άποψη, μπορεί για αυτό ο Κ. να κάνει τον Ιππώνακτα ως **πρῶτον εὔρετὴν τοῦ χωλιάμβου** το βασικό του πρότυπο.

ΚΡΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΙΠΠΩΝΑΚΤΑ III

- **4) Τ 7 επίγρ. Θεόκριτου** επίγρ.19 (=18 D)
- ὁ μουσοποιὸς ἐνθάδ' Ἰππῶναξ κεῖται./ εἰ μὲν πονηρός, μὴ προσέχευ τῷ τύμβῳ./ εἰ δ' ἐσσί κρήγυός τε καὶ παρὰ χρηστῶν,/ θαρσέων καθίζευ, κῆν θέλης ἀπόβριξον.
- **5) Τ 9, Τ 8, Τ 10 Κρίση σε 3 επιγράμματα**
- **Τ 9 Λεωνίδας Ταραντίνος** (που προηγείται, πλαστό επιτύμβιο για Ιππ.= Π.Α.7.408=HE 2325-30=Τ 16 D)
- ἀτρέμα τὸν τύμβον παραμείβετε, μὴ τὸν ἐν ὕπνῳ/ πικρὸν ἐγείρητε σφῆκ' ἀναπαυόμενον ./ ἄρτι γὰρ Ἰππῶνακτος ὁ καὶ τοκεῶνε βαῦξας/ ἄρτι κεκοίμηται θυμὸς ἐν ἡσυχίῃ./ ἀλλὰ προμηθήσασθε· τὰ γὰρ πεπυρωμένα κείνου/ ῥήματα πημαίνειν οἶδε καὶ εἶν' Αἴδη.

ΚΡΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΙΠΠΩΝΑΚΤΑ III (άλλα 2 επιγράμματα

- **Τ 8 Φίλιππος Θεσσαλονικεύς (πλαστό επιτύμβιο) (Π.Α.7.405= GP 2861-66=15 D)**

ὦ ξεῖνε, φεύγε τὸν χαλαζεπῆ τάφον/ τὸν φρικτὸν Ἰππώνακτος, οὗ τε χά
τέφρα/ ἱαμβιάζει Βουπάλειον ἐς στύγος,/ μὴ πως ἐγείρης σφῆκα τὸν
κοιμώμενον,/ ὅς οὐδ' ἐν Αἰδη νῦν κεκοίμηκεν χόλον,/ σκάζουσι μέτροις
ὀρθὰ ἔπη.

- **Τ 10 Αλκαῖος (Π.Α.7.536= HE 76-81=Τ 17 D)**

οὐδὲ θανῶν ὁ πρέσβυς ἐῷ ἐπιτέτροφε τύμβω/ βότρυην ἀπ' οἰνάνθης
ἡμερον, ἀλλὰ βάτον/ καὶ πνιγόεσσαν ἄχερδον ἀποστύφουσαν ὀδιτῶν/
χείλεα καὶ δίψει καρφαλέον φάρυγα./ ἀλλὰ τις Ἰππώνακτος ἐπὴν παρὰ σῆμα
νέηται,/ εὐχέσθω κνώσσειν εὐμενέοντα νέκυν.

ΜΕΤΡΟ, ΧΩΛΙΑΜΒΟΣ

- **T 20 Degani Σούδα** *πρῶτος ἔγραψε παρωδίαν καὶ χωλίαμβον καὶ ἄλλα*
- **T 21 Degani** Χοιροβοσκός (στον Ηφαιστίωνα περί ποδῶν): ονομάζεται ἴαμβος ἀπὸ τὴν Ἰάμβη τῆς δούλης τοῦ Κελεοῦ, που ἀνάγκασε τὴν Δήμητρα που ἦταν λυπημένη νὰ γελάσει, γέλοιόν τι εἰποῦσα... ἢ ἀπὸ τὴν Ἰάμβη κάποια γριά που ἐπλενε στὴ θάλασσα τὰ μαλλιά (ἔρια) καὶ ὁ Ἰππώναξ τῆς ἀγγίξε τὴν σκάφη καὶ ἐκείνη εἶπε τὸ τρίμετρο: *ἄνθρωπ' ἄπελθε, τὴν σκάφην ἀνατρέπεις. Καὶ συλλαβῶν τὸ ῥηθὲν οὕτως ὠνόμασεν τὸ μέτρον. ἄλλοι δὲ περὶ τοῦ χωλιάμβου τὴν ἱστορίαν ταύτην ἀναφέρουσι, γράφοντες τὸ τέλος τοῦ στίχου τὴν σκάφην ἀνατρέψεις.* (καὶ ἐτσι ἐγίνε **χωλίαμβος**.).
- *Ὁ Brown 83-84 σχολιάζει αὐτὴ τὴν μῆση που ταιριάζει στὸ χαμηλό ὕφος τῆς ἱπωνάκτειας ποίησης. Ὁ ἴαμβος τῶν ἀνυπόληπτων καὶ ὑπόκοσμου ὄχι ὅπως τοῦ Αρχ. με τὴ μῆσή του με τὶς Μούσες δηλώνει ὅτι ὁ ἴ. του βρίσκεται στὴ γραμμὴ τῆς ὑψηλῆς ποίησης καὶ ἐτσι δικαίως θεωροῦνταν ὀμηρικὸς ποιητής.
- G.Brown & C. Braun, Hipponax and Iambe, *Hermes* 116, 1988, 478-481: μήπως στίχος τοῦ Ἰππώνακτα με θέμα ἴσως τὴν ποιητικὴ του μῆση ἀπὸ τὴν προσωποποίηση τοῦ εἶδους! πβ. μῆση Αρχίλοχου καὶ Ἐνιπῶ (Κριτίας)

Μια ενδιαφέρουσα επισήμανση του Brown (ήδη DEGANI) για την ελληνιστική συμπάθεια προς Ιπώνακτα

- (σημ.34): «Ο Ιππ. είναι με πολλούς τρόπους ένα είδος πρωτο-ελληνιστικού ποιητή. Είναι μορφωμένος και υπαινικτικός με τρόπο ασυνήθιστο για αρχαϊκό ποιητή (βλ. Degani, *Studi* 187ff.). Τμήμα του γιατί συμβαίνει αυτό μπορεί να έγκειται στη φύση του κοινού του, που μπορεί να ήταν μικρότερο. Αυτό, φυσικά, είναι μόνον εικασία, αφού δεν έχουμε καμία θετική ένδειξη για τα κοινωνικά συμφραζόμενα της ιππ. ποίησης. Αλλά αυτό όντως αντανακλά την αίσθηση που αποκομίζει κανείς από τα αποσπάσματα. Παρόλο που απευθύνονται στους Κλαζομένιους (17D=1 W), **ο Ιππ. είναι λιγότερο δημόσιος ποιητής από ό,τι είναι ο Αρχ.** Τέτοιες σκέψεις μπορεί να εξηγήσουν την δημοσιότητά του αργότερα, στους ελληνιστικούς ποιητές Degani ό.π.171 κ.εξ. (μια αναθεώρηση του λαμπρού άρθρου του στο *QUCC* 16, 1973, 79–104).»

Η αντιμετώπιση Αρχίλοχου-Ιππώνακτα από τον Καλλίμαχο

- Degani, Studi 171-8
- Α) Οι απόψεις των Bühler, Treu Page, Kontoleon 1963 (1964)
- Β) Οι απόψεις (αναθεωρητικές) του Degani (είδαμε ήδη για Καλλίμαχο και Αρχίλοχο)
- Ο Ιππ. είναι σωφρονῶν στον 1^ο ίαμβο, όχι όμως και εξευγενισμός του όπως θέλουν άλλοι μελετητές. Τον ελκύουν και οι λέξεις. Θα προτιμούσα ότι δεν ασχολείται πλέον με επίθεση τεχνιτών αλλά λογίων.

Ιππώναξ: αναβίωση τέλη 4^{ου} και 3^ο αιώνα π.Χ.

- Ηρώ(ν)δας. Μιμίαμβοι
- Άλλοι που γράφουν σκάζοντες: Χαρίνος *SH* 313, επιτάφιο του Αισχρίωνα για Φιλαινίδα *SH* 4 (και άλλους σκάζοντες σε αφηγηματικούς ιάμβους), Απολλώνιος (*Κάνωβος*), Δίφιλος (*Θησηΐς*).
- Κυρίως: Φοίνιξ Κολοφώνιος, Ερμείας από Κούριον Κύπρου, Παρμένων Βυζάντιος, Κερκίδας., Αλκαίος από Μεσσήνη (που έγραψε εναντίον Φίλιππου Ε) και έγραψε ένα επίγραμμα για τον Ιππώνακτα (HE 76-81).
- Ίαμβοι του Θεόκριτου; μεγάλο μυστήριο. (Σούδα θ 166 Adler).
- Άρα στον 3^ο αι. π.Χ. ο Ιππώναξ είναι δημοφιλής μετά από μια περίοδο αφάνειας (a choliambic craze! K. 1999, 7). Άρα αναβίωση του χωλιάμβου

καλλιμάχειος ίαμβος (μέτρο)

- Όχι οι νόμοι του Κνοχ
- αυστηρότητα: λίγες αναλύσεις, όχι ισχιορρωγικοί*, όχι χωλιαμβική ανάκλασις, όχι χασμωδίες. Πριν από muta cum liquido επιτρέπεται η correptio attica (δηλ. αττική βράχυνση)
- π.χ. Ἰππῶναξ κράδηισι καὶ σκίλληισιν ὥσπερ φαρμακόν.
ισχιορρωγικός δηλ. 5 μακρά στο τέλος

Μέτρο των Ιάμβων

- 1^{ος}-4^{ος} : χωλίαμβοι (στιχικοί), άρα ακολουθούν πιστά τον Ιπώνακτα
- 5^{ος} : χωλίαμβοι εναλλασσόμενοι με ιαμβικό δίμετρο (το 1^ο από τα τρία επωδικά ποιήματα)
- 6^{ος}-7^{ος} : ιαμβικό τρίμετρο και ιθυφαλλικό (επωδικοί)
- 8^{ος} : ιαμβικό τρίμετρο (σώζεται, όμως, μόνο ένας στίχος άρα δεν ξέρουμε αν κι αυτό ήταν επωδικό)
- 9^{ος}-10^{ος} : ιαμβικό τρίμετρο (το 10 ένας μόνον στίχος επίσης)
- 11^{ος} : βραχυκαταληκτικό ιαμβικό τρίμετρο
- 12^{ος} : καταληκτικό τροχαϊκό τρίμετρο
- 13^{ος} : χωλιαμβικό τρίμετρο (πιθανότατα κλείνει τη συλλογή)
- Όλοι οι Ιάμβοι είναι στιχικοί εκτός από τον 5^ο, 6^ο και 7^ο .

Διάλεκτος των Ιάμβων

- 1-5, 8, 10, 12-13: λογοτεχνική Ιωνική
- 6, 9, 11: λογοτεχνική Δωρική
- 7: Δωρική με κάποια αιολικά χαρακτηριστικά και το 9 έχει κάποια αιολικά ως τοπικά του Βόρειου Αιγαίου.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΙΑΜΒΩΝ: 13 ή 17;

- τί γίνεται με αππ.226-229 Pfeiffer που στο P.Mil. παρεμβάλλονται μεταξύ *Ιάμβων* και *Εκάλης*;
- υπάρχουν διάφορες απόψεις.

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

- ΜΙΑ ΑΠΟΠΕΙΡΑ, ΓΕΝΙΚΑ ΠΟΛΥΕΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΠΟΙΚΙΛΙΑ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΑΝΑΛΟΓΙΕΣ
- Ηθική/σεξουαλική συμπεριφορά και κριτική: 3 και 5
- Έργα τέχνης (αγάλματα) και οι ιστορίες τους: 6, 7, 9. Στο 6 μιλά κάποιος, στο 7 το ίδιο το άγαλμα.
- Αίνος: 2, 4 (και ενμέρει 1)
- Κριτική ιαμβογραφίας: 1 και 13
- Αίτια: 7, 9
- Αίτια 8-11 με διάφορα μέτρα, τοποθεσίες, τόνο
- Θάνατος 11
- Γέννηση 12
- Ποιητική του Καλλίμαχου: 1-4, 12, 13 (μπορεί και αλλού βέβαια). Πιθανόν όλο αυτό το θέμα της ποιητικής και της συνειδητής ενασχόλησης με αυτήν να ήταν το βασικό στην ιαμβική αυτή συλλογή.

Τρόποι οργάνωσης του υλικού των ποιημάτων

- Υπάρχουν ποιήματα που ζευγαρώνουν υπό ένα κοινό θέμα όπου όμως το 2^ο ποίημα πηγαίνει σε άλλη κατεύθυνση αυτό το κοινό θέμα, π.χ. Αίσωπος και Δελφοί σε 1 και 2. Η μορφή της Κυβέλης σε 3 και 4. Παρότρυνση σε 5 και 6 (αλλά διαφορετικά, το ένα σε φίλο, το άλλο προπεμπτικόν). Για αγάλματα σε 6 και 7 (έργο τέχνης-ξόανον ακατέργαστο) μαζί με ταξίδι (του επισκέπτη- του ίδιου του αγάλματος). Σχέση ποιητή με μια θεότητα (12 και 13). Στο 12 ο θεός γίνεται ποιητής, στο 13 ο θεός δίνει ισχύ στην φωνή του ποιητή.
- ΠΟΛΥΕΙΔΕΙΑ δεν εμφανίζεται ως λέξη αλλά από τη *Διήγησιν* IX 33-36
- ἐν τούτῳ πρὸς τοὺς καταμεμφομένους αὐτὸν ἐπὶ τῇ πολυειδεΐᾳ ὧν γράφει ποιημάτων ἀπαντῶν φησιν ὅτι Ἴωνα μιμεῖται τὸν τραγικόν.

- «Οι Ίαμβοι είναι μια ποικίλη συλλογή ποιημάτων (σε μορφή, μέτρο και διάλεκτο) που συμπλέκουν το παραδοσιακό με το νεωτερικό, το υψηλό με το χαμηλό, και όπου όλα αυτά τα ποιήματα έχουν κάποιους προδρόμους μέσα στην ιαμβική παράδοση ενώ ταυτόχρονα αναδημιουργούν και αναπροσδιορίζουν αυτή την παράδοση (B. Acosta-Hughes 2002, 9).

ΙΑΜΒΟΣ 1, απ. 191 Pfeiffer: Η εισαγωγή

- Ο Ιππώναξ έρχεται από τον Άδη στην Αλεξάνδρεια (άνάβασις) εκουσίως, με δική του πρωτοβουλία) και αναγγέλλει ότι δεν φέρνει έναν ίαμβο κατά του Βούπαλου, αλλά απευθύνεται σε ένα ακροατήριο από καβγατζήδες Αλεξανδρινούς λόγιους (φιλόλογους ή φιλοσόφους). Ο ίδιος γνωρίζει τις διαφορετικές συνθήκες μιας διαφορετικής εποχής και έχει να πει νέα πράγματα. Το παρελθόν δεν είναι πλέον ένα μοντέλο αλλά μια τελείως διαφορετική εποχή (μια ξένη χώρα). Ως παράδειγμα/πρότυπο για την πιθανότητα ορθή συμπεριφορά των λογίων του Μουσείου, τους διηγείται την παραβολή του ποτηριού του Βαθυκλή, ενός ετοιμοθάνατου Αρκάδα (Προυσέληνος). Μήπως πρόκειται για μία παραβολή/ιστορία από την αρχαϊκή Ιωνία που την είχε αφηγηθεί και ο Ιππώναξ; Οι σωζόμενοι στίχοι κλείνουν με μία σειρά από ζωηρές εικόνες του τύπου του Ιππώνακτα που αντιτίθεται στις αντίστοιχες των Αλεξανδρινών.
- μία ιδέα/τόπος είναι ότι η ποίηση χαρίζει αθανασία (ήδη έτσι στον Όμηρο: Μούσες και Μνημοσύνη· Σαπφώ, Πίνδαρος). Οι ποιητές γίνονται αθάνατοι χάρη στην αθανασία των έργων τους και αυτή η αθανασία έρχεται συχνά σε αντίθεση προς τον θάνατο ως μοίρα των θνητών. Κλέος ποιητών, άφθιτος είνεκα Μουσέων. Τώρα σε σχέση με το γραπτό λόγο. Με την ελληνιστική εποχή μετατοπίζεται το θέμα αθανασία από τους *laudandi* στους ίδιους τους ποιητές (*laudatores*).
- Μοντέλο για ένα είδος συνέντευξης με νεκρούς είναι οι Βάτραχοι του Αριστοφάνη (οι νεκροί τραγικοί Αισχύλος, Σοφοκλής και Ευριπίδης). Επίσης του Αριστοφάνη Γηρυτάδης (ζωντανοί ποιητές κατεβαίνουν για να βρουν νεκρούς ποιητές και να ζητήσουν συμβουλές, ουσιαστικά η αντίθεση παρόντος με το ένδοξο παρελθόν). Κρατίνου Χείρωνες: εμφανίζεται ο νεκρός Σόλων για να συμβουλευσει τους Αθηναίους (σε σκηνή νεκρομαντείας;). Φερεκράτους Κραπάταλοι (Αισχύλος αλλά άδηλον αν από Άδη ή πού).
- Διαφορετικό όμως εδώ είναι ότι ο Ιππώναξ έρχεται ο ίδιος, κάνει ανάβασιν, όχι κατάβαση ζωντανού σε νεκρούς.
- ερώτημα: όντως δεν έχουμε πλέον εδώ την αρχαϊκή βιαιότητα;

2^{ος} Ίαμβος: απ. 192 Pf. ΜΑΖΙ ΜΕ ΔΙΗΓΗΣΙΝ

- Απευθύνεται σε ένα συγκεκριμένο ακροατήριο, εδώ έναν οικείο του ομιλητή, (persona). Πρωτοπρόσωπη αφήγηση σαν να είναι ο ίδιος ο Καλλίμαχος. Είναι όμως; Είναι ένας **αἶνος** (fabula docet: μύθος που διδάσκει) τοποθετημένος όπως η ιστορία του Βαθυκλή σε ένα πολύ μακρινό, μυθικό παρελθόν, χρυσή εποχή με βασιλιά τον Κρόνο και με ζώα που ακόμα μιλούν όπως ο προμήθειος πηλός (= ο άνθρωπος). Και εδώ τοποθετεί μία αρχαϊκή αφήγηση, αυτή τη φορά από το χώρο των αισώπειων μύθων, σε σύγχρονο σκηνικό, που ίσως σατιρίζει άλλους Αλεξανδρινούς ανθρώπους των γραμμάτων (;).
- Σύνολο περίπου 34 στίχων, από τους πιο σύντομους μαζί με τον 3.
- Ο Acosta-Hughes τον χαρακτηρίζει personalized fable με έμφαση στη λογοτεχνική κριτική και προτείνει να διαβαστεί μαζί με 3 (175). **Το καινοτόμο είναι ότι ο παιδευτικός χαρακτήρας του αίνου εδώ ανυψώνεται στον κόσμο της λογοτεχνικής κριτικής** (178).
- *Και τα δύο ποιήματα, με διαφορετικούς τρόπους, χρησιμοποιούν το προσωπείο μιας εμβληματικής μορφής από την αρχαϊκή Ελλάδα (Ιππώνάξ, Αίσωπος) ως ένα διδακτικό μέσο προς το σύγχρονο Αλεξανδρινό ακροατήριο. Ο αφηγητής παρουσιάζεται ως νέος Αίσωπος (D'Alessio 595 n.49). Η ιστορία με τον Αίσωπο σε Δελφούς και τη θανάτωσή του σε Ίαμβ.1. 27 (από θύματος Δελφοί: στον Βίο Αισώπου από πάπυρο διαβάζουμε ότι οι Δελφοί γύρω από το βωμό με μαχαίρια αναμένουν να τελειώσει ο ιερέας τη θυσία και ορμούν και παίρνουν κάτι και φεύγουν! Άπληστοι και τους κατηγορήσε ο Αίσωπος και τον σκότωσαν).*

Ίαμβος 2 (σχόλια)

3 εισαγωγικοί στίχοι από την έμμεση παράδοση (Κλήλμης Αλεξανδρεύς, *Στρωματεῖς*), που τοποθετούνται στο κενό περίπου 20 στίχων ανέμεσα στον πρώτο Ίαμβο και τον Ία.2. στίχο 4.

Ο τρόπος εισαγωγής θυμίζει Κριτία 88B, 25,1 DK, και Πλάτωνα *Πρωταγόρα* 320c.

Ακολουθεί μετά ένα κενό περίπου (όχι παραπάνω) 17 στίχων που σύμφωνα με την *Διήγησιν* περιέχουν ένα αίτημα από τον **κύκνο*** για την κατάργηση των γηρατειών και ένα λόγο της αλεπούς που παραπονιέται για την εξουσία του Δία (μὴ δικαίως ἄρχειν φάναι: *Διήγ.* VI 24-27). Οι λέξεις είναι ένας συνδυασμός αίνου και αλεξανδρινού σχολαστικισμού (πτηνόν, τετράπουν) ἄρα «αντιπαράθεση».

στ. 3 ἐφθέγγεθ' Ο Κ. το χρησιμοποιεῖ αλλού για θεϊκό ή μαντικό λόγο, ἄρα εδώ **ειρωνική** μετατόπιση (A-H 177).

Ο αίνος 240 Perry για Προμηθέα που πλάθει θηρία και ανθρώπους. (A-H 177).

- στ. 4 (που σώζεται): τὰπὶ Κρόνου τε καὶ ἔτι τὰ πρὸ τη[. / (μήπως εδώ το όνομα της Ρέας; ή τ]ῆς Γαίης) κ
- και ο στ. 5 (δεν βγαίνει νόημα). Ο Καψωμένος 1937 προτείνει λέγουσα η αλώπηξ σύμφωνα δηλ. με την *Διήγησιν*: λέγουσα καὶ κῶς [ο]ὐ σ[υ]νῆμεν αἰσχ[ύνη. βλ. στο *criticus apparatus Pfeiffer*),
- * Ο κύκνος είναι σημαντικό ὠδικόν πτηνόν: εμφανίζεται ξανά στον Ὑμνο Απόλλ. 3-5, Ὑμνο Δήλο 249-54, Αἴτια πρόλογο 39-40 ἕνας ὄρνις Μουσάων και στον Ίαμβο 4. 46-48. Το θέμα στον Φίλωνα τον Ιουδαίο.

- Ακολουθούν οι στ. **6-10**:
- (στ.6) ο Δίας είναι δίκαιος αλλά δεν [πότε; στη συγκεκριμένη περίπτωση; δηλαδή που έκοψε τη φωνή και την έδωσε σε ανθρώπους] κυβερνά δίκαια (*οὐ δίκαι[α] αἰσυμένων*), / (στ.7) έκοψε τη φωνή στα ερπετά (*τῶν ἔρπετῶν [μ]έν ἐξέκοψε τὸ φθέγμα*), (στ.8) το δε γένος... - σαν να μην είχαμε εμείς αρκετή δύναμη/ (στ.9) να δώσουμε και σε άλλους τα πρώτα προϊόντα (ἀπάρξασθαι)
- κάτι σαν έδωσε στους ανθρώπους τη φωνή και έγιναν λάλοι/
- στ.10]ψ ἐς ἀνδρῶν: μήπως ἔτρεψ’;= ἄλλαξε/ἀνῆψ’; = επέδωσε;/ ἤμειψ’/ ἔβαλε; με αντικ. γένος του στ.8 που περιέχεται μέσα και στο ἐς ἀνδρῶν στο στ. 10 με υπερβατό μετά από παρένθεση των στ. 8-9). Στον στ. 8 θα μπορούσαμε να συμπληρώσουμε με Gallavotti γένος δὲ ταύτηι [π]ηρόν: ‘και το γένος, που είναι ανάπηρο σε αυτό (δηλ. στη φωνή) το απέδωσε σε εκείνον των ανθρώπων;;;’
- Κάποτε δηλαδή τα ζώα μιλούσαν πολύ και τιμωρήθηκαν, τώρα που έγιναν οι άνθρωποι στη θέση τους φλύαροι, ας προσέχουν τη γλώσσα τους (πιθανό νόημα κατά K 51).
- με το συμπέρασμα του D’ Alessio: rimangono tuttavia numerose incertezze]

στ. 10-17 (μαζί με Διήγησιν)

- στ. 10 έδωσε φωνή σκύλου* στον Εύδημο,
- στ.11 φωνή (όνου) στον Φίλτωννα, παπαγάλου (...σε κάποιον (όνομα στο τέλος ή ρητῆρες=ρήτορες; Arnim, pasc A-H 182-7)
- στ. 12 και οι τραγωδοί έχουν τη φωνή των κατοίκων της θάλασσας
- στ.13-17 (σώζονται ακέραιοι): όλοι [οι άνθρωποι] [suppl.: μήπως εϋγλωσσοι Arnim, ύμνωδοί Mair;)] έγιναν *πουλύμυθοι* και *λάλοι* από τότε, ω Ανδρόνικε· αυτά ο Αίσωπος από τις Σάρδεις είπε, τον οποίον οι κάτοικοι των Δελφών τον κακοδέχτηκαν όταν τους τραγουδούσε»).
- Φαίνεται έτσι σαν ένα ευκαιριακό ποίημα όπως οι αρχαϊκοί Ιάμβοι (A-H 184). Οι επονομασμένοι στόχοι είναι κάποιοι σύγχρονοι και με αυτούς εισάγονται δυσάρεστες και αντιποιητικές φωνές (189).
- Από κριτικό υπόμνημα Pfeiffer στο στ. 17: in margine sinistro signum finem iambi indicans (Pfeiffer)= στο αριστερό περιθώριο υπάρχει σημάδι που δηλώνει το τέλος του Ιάμβου.
- Η επόμενη σειρά του Παπύρου σημειώνεται στην *Διήγησιν* (VI 33) ως αρχή/ incipit του επόμενου (τρίτου Ιάμβου) *Από το στ. 8 ο αφηγητής μιλά γενικά για όλη την ανθρωπότητα (όχι ειδικά για ένα άτομο: K. 52). Αλλά είναι και το εσύ επίσης Ανδρόνικε κρυμμένο (ούτω και σύ, K. 53). Εντούτοις τα επιλεγμένα ζώα είναι κατάλληλα για ιαμβική κοροηδία (ο σκύλος, ο γάηδαρος και φωνάζει δυνατά και είναι αναίσχυντος, ο παπαγάλος μιμείται άκριτα) και επομένως επιλέγονται για να προσβάλουν.*
- *σκυλιά προσφιλή στους Ιάμβους, βλ. απ.191.83 ως κύων όταν πίνη· Ιπώναξ 165b West, 115.11= dub. 194,11 Deg. Αρχίλ. 196a.41. Και A-H 56, 188.*

γιατί οι τραγωδοί σαν τα ψάρια;

- 1. βουβοί
- 2. ανόητοι
- 3. τα προσωπεία μοιάζουν με ψάρι στο στόμα
- 4. άμουσοι, φῦλον ἄμουσον
- Ο Καλλίμαχος βάζει τον ομιλητή να μιλά πρώτα για το μύθο γιατί τα ζώα δεν μιλούν (κάποτε μιλούσαν όπως οι άνθρωποι) και μετά βάζει ένα μύθο σχετικά με την αιτιολογία για τις διάφορες μορφές λόγου των ανθρώπων.

- Μία άποψη για το είδος του αίνου στον Καλλίμαχο και σε σύγκριση με τον Αρχίλοχο και τη δική του χρήση του αίνου (αλεπού/αετός και αλεπού/μαϊμούς). Στον αρχαϊκό ποιητή οι αίνои δεν είναι χιουμοριστικοί, είναι πολύ σοβαρή υπόθεση και έχουν πάντα δίκιο, χρησιμοποιούνται ως όπλο για να αποκαλυφθούν τα κακώς κείμενα και οι εχθροί του ιαμβογράφου. Στον Καλλίμαχο τα δεδομένα είναι πιο ήπια, πιο κόσμια και ανατρεπτικά: κομψή εκζήτηση, συμφιλίωτική οικειότητα και ελαφρά αυτό-ειρωνεία (Κ. 1999, 59) και αντί για δημόσια έκφραση αγανάκτησης «μια ιδιωτική ψυχαγωγία (60). Αυτή γενικώς είναι η άποψη πολλών μελετητών (π.χ. Schmitt, Wilamowitz, Herter, Schwinge).

- Ομιλητής είναι ο ίδιος ο Καλλίμαχος, δεν έχουμε το Rollenproesie-τέχνασμα που ο Αριστοτέλης έχει αναγνωρίσει στον Αρχίλοχο. Όμως με το να επικαλείται στο τέλος την αυθεντία του Αισώπου στην πραγματικότητα αν και ο ίδιος είναι δάσκαλος, αποποιείται των ευθυνών.
- Ίσως με αυτό το ποίημα ξεκινά πραγματικά η συλλογή των Ιάμβων. Η πάλι μπορεί μαζί με τον 3^ο να αποτελούν τους εισαγωγικούς ιάμβους που θα οδηγήσουν στην ιαμβική επίθεση ευθέως στον 4^ο Ίαμβο.

Μερικές ακόμα παρατηρήσεις για τον 2^ο Ίαμβο

- 1) Μοντέλο και ο αίνος του γερακιού και αηδονιού στον **ΗΣΙΟΔΟ**. καινοτομία του Κ. είναι ότι ενσωματώνει τους ανθρώπους μέσα στο μύθο και όχι στο πλαίσιο του (όπως κάνει ο Ησίοδος, με βασιλιάδες και Πέρση).
- 2) Στον αίνο του **Αρχίλοχου**, ο Αρχίλοχος δημιουργεί ένα δεσμό μεταξύ του ποιητικού πλαισίου και του κόσμου του παραδειγματικού αίνου και αυτό γίνεται με το να κάνει τα ζώα ανθρωπόμορφα και ελληνικά. Ο Κ. προχωρά σε πιο άμεση ενσωμάτωση αλλά βασικά σε αυτό ακολουθεί το αρχιλόχειο παράδειγμα.
- 2β) Ο Αίνος γίνεται τώρα **τμήμα λογοτεχνικής κριτικής**, αλλάζει τόνο και επίπεδο, άρα γίνεται ένα **αλεξανδρινό σκεύασμα**. Και στον Πρόλογο *Αιτίων* το τζιτζίκι και ο γαίδαρος (184 Perry). Άρα ο Αίσωπος και ο αίνος μαζί υπερβαίνουν τα ειδολογικά όρια (transcend generic boundaries A-H 175 και 190: χρήση του αίνου ως μέσο για λογοτεχνική κριτική και αισθητική κριτική της λογοτεχνίας όπως στον 4^ο).
- 2γ) Η διαφορά είναι ότι τώρα οι άνθρωποι αποκτούν φωνές ζώων, ενώ στους αισώπειους αίνους τα ζώα μιλούν ανθρώπινα.
- 3) Ο **Αίσωπος** είναι τμήμα του παραδοσιακού υλικού του ιαμβικού στίχου, είναι άλλη μία φωνή της αυθεντίας του πολιτιστικού παρελθόντος που ο Κ. διαιώνίζει στους Ίαμβους του (A-H 2002, 172). Το ερώτημα αν υπήρχε ήδη συλλογή του Αίσωπου κατά την αρχαϊκή ή και κλασική εποχή (τον ξέρει ο Αριστοφάνης) είναι ένα θέμα. Αλλά ήταν γνωστοί με κάποιον τρόπο αυτοί οι αισώπειοι αίνοι. (Δημήτριος Φαληρεύς, τέλη 4^{ου} π.Χ.).
- 3β) Ο Αίσωπος ταιριάζει σε πολλά με τον ομιλητή των Ίαμβων (είναι μετανάστης, είναι φτωχός αλλά έντιμος, δέχεται επιθέσεις από επικριτές του). Είναι ένα μοντέλο λοιπόν. Και είναι συμπληρωματικός στον Ίππώνακτα του πρώτου Ίαμβου (A-H 2002, 189-90): και οι 2 ως μορφές σοφών με κακή υποδοχή, σε ξένο τόπο, και οι δύο συνδέονται με το ρήμα *αείδω*.

- ένας μύθος που σώζεται από τον Φίλωνα έχει ομοιότητες λέξεων με τον αίνο εδώ. . τα ζώα ζητούν «έπρεσβεύετο γήρως ἔκλυσιν» (: χωλίαμβος!).
- Κοινές λέξεις (A-H 178-179): χερσαῖα καὶ ἔνυδρα καὶ πτηνά, ἔρπετόν.

3^{ος} Ίαμβος: απ. 193 Pf. ΚΑΙ ΔΙΗΓΗΣΙΣ ΗΘΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ

- Και εδώ υπάρχει μία επίκληση παρελθόντος και παρόντος, εδώ συγκεκριμένα ένας θρήνος για καλύτερη **ηθική** σε αντίθεση προς την παροντική φιλοχρήματη εποχή (ένα παράπονο για τη σύγχρονη παρακμή). Ο ποιητής εξωθείται σε αυτό από έναν άπληστο νέο που προτιμά έναν πλούσιο εραστή. Το ποίημα είναι από τα πιο σύντομα και κλείνει με μία επίκληση στην κλίση του ποιητή ως ταυτόχρονα αιτία της ατυχίας του και της παρηγορίας του.
- ο πρώτος στίχος σώζεται από την Διήγησιν :
  - **εἶθ' ἦν, ἄναξ, ὤπολλον, ἠνίκ' οὐκ ἦα**
  - (πβ *Ἡσίοδος Ἔργα και Ἡμέραι 174*)

οι αποσπασματικοί στίχοι στ. 2-23

- μόνον το δεξί τμήμα του παπύρου: ίσως περιέχει μια σειρά από τις διεστραμμένες συνήθειες της σύγχρονης του ποιητή εποχής και η επιθυμία εκείνου να ζούσε παλαιότερα.
- Η εισαγωγή είναι παραλλαγή άλλων εισαγωγών στους *Ιάμβους*. Προσωπικός τόνος και άμεση αποστροφή σε κοινό, ή κάποιον παραλήπτη ή θεό (Απόλλωνα εδώ). *Η ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΘΕΟ ΕΪΝΑΙ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ* (A-H 226).
- Έτσι όπως γίνεται και αλλού στην χωλιαμβική ελληνιστική ποίηση (π.χ. εναντίον της φιλαργυρίας στο CA σσ.213-5 Powell = A-H 223 n.11)
- στ.9 ζόη μετέστραπται: η ζωή αναποδογύρισε.
- στ. 10 ληκῆσαι : είτε *ληκῆ* με σεξουαλικό περιεχόμενο για διαστροφή ή ληκέω=τρίζω (Dawson)
- στ. 11 ίσως εισάγεται ο ποιητής που συναναστρέφεται τον Απόλλωνα και τις Μούσες
- στ. 15 *τρώγειν* ίσως η παλαιά εποχή που έτρωγαν λίγα
- στ. 17 από τη γενική επίθεση περνάμε στην ατομική, ο *ἄκκληρος* ίσως ο ίδιος ο Καλλίμαχος. Μετά θα αναφέρεται πιθανόν στο πώς ο Ευθύδημος με την συμβουλή της μητέρας του παραβίασε όρκους και συμφωνίες με τον Καλλίμαχο.
- υπάρχει βέβαια το ενδεχόμενο μόνον ενμέρει να ταυτίζεται ο Κ. με τον ομιλητή.

στ. 24-39

- Ο πτωχός ποιητής-εραστής. Κυρίως προκύπτει μια αυτοπροσωπογραφία του πρωτοπρόσωπου ποιητή (και τη στενή του σχέση, αισθητική κι ηθική) με τον θεό/προστάτη του.
- Η αντίθεση είναι μεταξύ παρελθόντος και παρόντος και μεταξύ ποιητή και άλλων ανθρώπων. Με τον τρόπο αυτό πετυχαίνει: να αναβιώσει την κοινωνική περιθωριοποίηση του αρχαϊκού ιαμβογράφου (κυρίως ο Ιππώναξ), να παρουσιάσει την ποιητική τέχνη ως καρπό της σχέσης ποιητή-πάτρονα και να αυτοπαρουσιαστεί ως εραστής.
- στ. 25 οὐδὲ πῦρ ἐναύουσιν: μήπως οι δύο (γιος, μητέρα) είναι τόσο κακοί που ούτε οι γείτονές τους δεν θέλουν σχέσεις μαζί τους.

μτφρ.

- 24 όπως η μητέρα τον Ευθύδημο 25... ούτε πρόσφεραν φωτιά** 26... χαίρε, είπα, συναντώντας (τον/την;), 27 έδωσε το δεξί χέρι ... σπλάγχνα 28 είπε ότι θα έρθει (ποιος;) στις ιερές μέρες 29 και για γαμπρό θέλει και (;) για φίλο 30... τιμιότερα εκπαιδεύθηκα 31...σκέφτηκα να δω το καλό... 32... και οι θεοί που στάθηκαν αδρανείς 33...ο κακόμοιρος/άθλιος (μόχθηρος;) έστειλα (τον όρκο;wretch destroyed A-H***) 34 αυτό θα ήταν επικερδές για μένα 35 για την Κυβέλη να έριχνα πίσω την κόμη 36 με τη μουσική του φρυγικού αυλού ή τραβώντας τον μακρύ χιτώνα 37κ.εξ. να θρηνολογούσα αιαι, τον σύζυγο (δούλο Pf.) της θεάς, τώρα ο τρελός (αχόρταγος;) έκλινα προς τις Μούσες, έτσι έφαγα αυτό που ζύμωσα.
- μάργος, άπρηγεῦντας (διόρθωση: οι θεοί δεν νοιάζονται για τους όρκους των ερωτευμένων ή για έναν περιθωριακό τύπο όπως ο ποιητής εδώ), έξεκνήμωσα, ἔμαξα, γαμβρός (suitor A-H), κρηγύως (ιππωνάκτεια;), ***μόχθηρος (ο πλούσιος εραστής ή καλύτερα ο κακόμοιρος ποιητής;), ιηλεμίζειν (θρηνολογώ)
- ** σημάδι ατιμίας, αναφέρεται πού; στον ποιητή ή στον Ευθύδημο/μητέρα λόγω της φαυλοότητάς τους;

Σχόλια

- 1) ο φτωχός ποιητής και η σχέση του με την οικονομική ενίσχυση του πάτρωνα. Με βάση τις νέες συνθήκες πατρωνίας, όπου ο ποιητής εξαρτάται από τον πάτρονα. Πρότυπο φιλαργυρίας και αισχροκέρδειας είναι ο **Σιμωνίδης** (πβ. απ.221 όπου ο Κ. μιλά ότι δεν θέλει την έργατιν Μοῦσαν, όπως ο γιος του Υλίχου, δηλ. ο Σιμωνίδης). Το θέμα επανέρχεται στον Ια.12 με τον Απόλλωνα να επαινεί τις σταθερές ιδιότητες του τραγουδιού έναντι του περατού χρυσού. Το τραγούδι είναι η **καλλίστη δόσις** στ.68. Τώρα εκτός από οικονομικά ο ποιητής γίνεται και **ερωτικά φτωχός και περιθωριοποιείται ως ερωτικό εγώ**.
- 2) Ο φτωχός ποιητής θυμίζει έντονα τον Ιπώνακτα , όπως απ. 32W=42D (επίκληση σε Ερμή και κρύο)· απ. 34W=43 D χλαῖναν δασεῖαν, φάρμακον χειμῶνος...

Ἰππώναξ απ.32

Ἐρμῆ, φίλ' Ἐρμῆ, Μαιαδεῦ, Κυλλήνιε,
ἐπέυχομαί τοι, κάρτα γὰρ κακῶς ῥιγῶ lex Knox
καὶ βαμβαλύζω ...

δὸς χλαῖναν Ἰππώνακτι καὶ κυπασσίσκον
καὶ σαμβαλίσκα κάσκερίσκα καὶ χρυσοῦ (5)
στατήρας ἐξήκοντα τούτερου τοίχου.

Ερμή καλέ μου Ερμή, γιε της Μαίας, Κυλλήνιε, σε παρακαλώ, γιατί πολύ κρυώνω και φοβερά τρίζουν τα δόντια μου (βαμβαλύζω), δώσε στον Ἰππώνακτα χλαίνη (cloak, παχύ και χειμερινό μάτιον) και χιτώνα (χιτωνάκο, tunic) και σανδαλάκια (sandals) και γούνινα παπούτσια (felt shoes) και 60 (όπως στο απ.36 του Πλούτου οι μνες είναι 30) χρυσούς στατήρες από τον άλλον τοίχο (στην άλλην πλευρά: on the other side)

Ιππώναξ απ.34

έμοι γὰρ οὐκ ἔδωκας οὔτε κω χλαῖναν
δασεῖαν ἐν χειμῶνι φάρμακον ῥίγ<εο>ς,
οὔτ' ἀσκέρησι τοὺς πόδας δασεῖησι
ἔκρυψας, ὥς μοι μὴ χίμετλα ῥήγνυται. διαίρεση στα μέσο;

- σε μένα δεν έδωσες πυκνουφασμένο και τραχύ μανδύα/παλτό σαν φάρμακο/θεραπεία/αντίδοτο για το κρύο του χειμώνα, ούτε κάλυψες τα πόδια μου με χοντρά (τραχιά, τσόχινα) σανδάλια για να μην σκάσουν οι χιονίστρες μου

- 3) Ο ποιητής εκπαιδεύεται ο ίδιος. Υπάρχει το στοιχείο της παιδείας
- 4) Υπάρχουν ομοιότητες με Ια. 5 (σεξουαλική συμπεριφορά ενός τρίτου, η ποιητική φωνή είναι μια ηθική κριτική φωνή που παίζει τον ρόλο του ιμβογράφου που κατακρίνει), η διαφορά είναι ότι εδώ ο ομιλητής είναι το θύμα, ενώ στον 5^ο είναι αποστασιοποιημένος από την ερωτική ιστορία.
- 5) Σχέση με ομοερωτικά επιγράμματα του Καλλίμαχου. Κυρίως το 32 και 41 και 46.3-6 (με Κύκλωπα) με τα ίδια θέματα **φτώχεια, έρωτας και τραγούδι**
- 6) Οπωσδήποτε το έντονο ερωτικό στοιχείο υπάρχει και στον αρχαϊκό ίαμβο.

φτώχεια, έρωτας και τραγούδι

- **επίγραμμα 46.3-6** (με Κύκλωπα): αἱ Μοῖσαι τὸν ἔρωτα
κατισχναίνοντι, Φίλιππε· / ἦ πανακὲς πάντων φάρμακον ἂ σοφία· /
τοῦτο, δοκέω, χά λιμὸς ἔχει μόνον ἔς τὰ πονηρά· / τῶγαθόν· ἐκκόπτει
φιλόπαιδα νόσον.
- **επίγραμμα 32**: οἶδ' ὅτι μευ πλούτου κενεαὶ χέρες· ἀλλά, Μένιππε, /
μὴ λέγε πρὸς Χαρίτων τοῦμόν ὄνειρον ἐμοί· / ἀλγέω τὴν διὰ παντὸς
ἔπος τόδε πικρὸν ἀκούων· / ναὶ φίλε, τῶν παρὰ σεῦ τοῦτ'
ἀνεραστότερον.

4^{ος} Ίαμβος: απ. 194 Ρf. ΚΑΙ ΔΙΗΓΗΣΙΣ

- Στο κέντρο του ποιήματος υπάρχει ένας **μύθος** (αἶνος, όπως στο 1 και 2) και συγκεκριμένα ένας αγώνας λόγων μεταξύ δύο δέντρων, της δάφνης και της ελιάς (με αυτή τη σειρά), για την πρωτιά τους σε σχέση με την τιμή τους και τη σχέση τους με το θείο. Παρεμβαίνει ένας αρχαίος βάτος (αγκάθι) που δέχεται την λοιδορία της δάφνης. Νικά η ελιά. Ο μύθος με ανταγωνισμό δένδρων έχει τις αρχές του σε από παρόμοιες αφηγήσεις της Ανατολής και φυσικά του Αισώπου πάλι. Ο Καλλίμαχος, όμως, πιθανόν χρησιμοποιεί το μύθο ως όχημα και για μία διαμάχη πάνω στο ποιητικό/αισθητικό ύφος, με αποτέλεσμα να ανυψώνει την αφήγηση σε ένα νέο και τελείως διαφορετικό θεματικά επίπεδο και ορίζει την ποιητική του τέχνη μέσω αυτού του λαϊκού μύθου. Το ερώτημα αφορά την ταυτότητα των λογίων/ποιητικών τάσεων πίσω από τα φυτά. Πολλές πιθανές ταυτίσεις. Ποιος θα μπορούσε να είναι ο καλλιμαχικός λόγος; Η ελιά; Ο Βά(τ)τος; Μήπως ο Φιλίτας; Μήπως ο Ιπώναξ αγκάθι; Παλιό και νέο είδος ιάμβου;